

Биланс транзиције на Балкану показује да је од 1989. године уместо развоја доживео периферизацију и маргинализацију. До сада остварени транзициони процеси, на платформи неолибералне стратегије зависне модернизације, у пракси су довели до антимодернизације у различитим областима: привреди, развоју друштва, политици и култури.

Балкански народи налазе се данас на судбоносном раскршћу: 1. даља производња „вишка историје“ и сукоба, геополитичка атомизација и дезинтеграција овог простора, десуверенизација и протекторација или, пак, 2. окретање развоју, регионалној сарадњи и реинтеграцији. Уместо прекрајања граница и прошлости, његовим народима неопходан је одлучан заокрет ка будућности, развоју и интеграцији.

За такав избор балканским народима неопходне су нове елите у економији, политици и култури. У њиховом настанку, образовању и политичкој социјализацији, значајну улогу могу и треба да одиграју наука и Универзитет, као капитални ресурси знања, али и духовна средишта културе, нове филозофије одрживог развоја, афирмације планетарне биоетике и културе мира у свету. Речју, произвођачи нових идеја, иновације, модернизације и алтернативних пројеката глобалног и регионалног развоја. Протагонисти новог просветитељства и друштвено одговорног акционализма на платформи прогресивног развоја и интеграције балканског региона, те реафирмације вредности порука из лозинке *Балкан, балканским народима!*

Имајући у виду да се у оквиру смене развојно-цивилизацијских парадигми од другог ка трећем таласу, на прагу новог миленијума, врши измена значаја парадигме од геополитичке ка геоекономији и геокултури, сматрамо да ће за промене позиције Балкана у светској подели рада бити одлучујући донети његових народа у економији и култури, а не слугански однос према центрима моћи у свету. У овом контексту парадигматских и развојно-цивилизацијских промена, неопходно је изграђивање научне и регионалне стратегије развоја, као и образовно-научне и културне политике, како би нове генерације истраживача и из ње репродукована аутентична савремена елита балканских земаља деловали у складу са светским мегатрендовима и својим стваралаштвом подизали национално иновативни потенцијал и снажили партнерску позицију региона у међународним односима.

Полазећи управо од таквих очекивања да ће у савремености универзитети, наука и интелектуалци, као најсензибилнији и најсамосвеснији део својих народа, одиграти одговорну мисију у животу и развоју балканских народа – имајући у виду досадашње резултате истраживања Центра за социолошка истраживања Филозофског факултета Универзитета у Нишу о питањима, проблемима и могућностима регионалне културне сарадње на Балкану у функцији културе мира

и развоја балканских друштава, а које је окупљајући истраживаче из свих балканских земаља на бројним научним конференцијама и публикујући зборнике посвећене регионалној балканској проблематици (између осталог, и седам бројева зборника „Балкан и евроинтеграцијски процеси“) – сматрамо сасвим природним покретање новог часописа за друштвена питања, културу и развој Балкана под називом: *Балканске синтезе*.

Његов формални оснивач био би Филозофски факултет у Нишу. Часопис би био гласило академске заједнице и културне јавности, усмерене ка балканском простору. Његовао би критички однос према савременој теорији и пракси, афирмисао би вредности алтернативног мишљења, културе мира и сарадње на Балкану.

Верујем да такав часопис може одиграти вишеструко значајну улогу, како у међусобном упознавању наших култура, тако и формирању самосвести савремене балканске научне, културне елите и њиховом ангажовању на изграђивању програма заједничке сарадње и развоја. Својим деловањем, може подстицајно да утиче на привредну, политичку и културну елиту Балкана у њиховом трагању за заједничким интересима, у артикулацији платформе регионалне сарадње и развоја, у процесима балканских, европских и светских интеграција.

Ако би макар и један од постављених циљева био остварен, могли бисмо бити задовољни: претке не бисмо издали, а потомака се не бисмо постидели.

Позивам вас да као истраживачи и културни посланици подржите нашу иницијативу и својим се радом придружите културној мисији часописа, било својим прилозима, учешћем у уређивачким органима часописа или рецензентским комисијама.

С колегијалним
поштовањем и поздравом,
др Љубиша Митровић,
професор емеритус